

Spis treści

Wstęp	9
Dariusz Waldziński , Spójność ekonomiczna Unii Europejskiej w świetle współczesnych przemian kulturowo-cywilizacyjnych	11
Urszula Kalina-Prasznic , Ekonomiczne kontrowersje wokół europejskiego modelu socjalnego	25
Giuseppe Calzoni , Współczesne wyzwania wobec polityki społecznej	33
Andrzej Prusek , Spójność płac w warunkach integracji europejskiej jako wyzwanie rozwojowe dla Polski	39
Filip Chybalski , Reforma systemu emerytalnego w wybranych krajach Europy Środkowo-Wschodniej	48
Grażyna Węgrzyn , Innowacyjność gospodarki Unii Europejskiej a sytuacja na rynku pracy	58
Iwona Kukulak-Dolata , Kształcenie jako instrument rozwoju kapitału ludzkiego w firmie.....	67
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka , Wpływ Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na lokalne rynki pracy.....	82
Elżbieta Siek , Bezrobocie w wybranych krajach Unii Europejskiej w świetle migracji zagranicznych.....	100
Anna Szymczak, Małgorzata Gawrycka , Wybrane aspekty rynku pracy w krajach Grupy Wyszehradzkiej po przystąpieniu do UE	115
Жанна Цауркубуле , Проблемы рынка труда Латвии в контексте европейской интеграции.....	127
Алебина Вишневская , Развитие маркетинговой макросреды латвийского рынка после вступления в ЕС.....	137
Krzysztof Piech , Weryfikacja trafności wybranych prognoz makroekonomicznych w Polsce	152
Joanna Jahn , Wzrost gospodarczy w Unii Europejskiej w przekroju regionalnym	166
Krzysztof Opolski, Piotr Modzelewski , Teoretyczne podstawy oceny absorpcji funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – zarys ujęcia systemowego.....	195
Magdalena Wojarska , Fundusze strukturalne jako instrument konwergencji regionalnej na przykładzie Polski.....	209
Piotr Nowak , Rola współpracy terytorialnej w zmniejszaniu dysproporcji rozwojowych Unii Europejskiej	222

Jerzy Ładysz , Wspieranie współpracy transgranicznej i rozwoju regionalnego w Polsce przez mechanizmy finansowe europejskiego obszaru gospodarczego	231
Sylwia Dolzblasz , Rozwój współpracy międzynarodowej na poziomie regionalnym i lokalnym w Europie jako element polityki spójności	243
Piotr Misztal , Wykorzystanie funduszy strukturalnych i efekty polityki regionalnej w nowych krajach członkowskich UE w okresie 2004-2006	253
Katarzyna Surygala , Fundusze strukturalne Unii Europejskiej jako instrument realizacji prorozwojowej funkcji budżetów wybranych gmin województwa dolnośląskiego	265
Anita Richert-Kaźmierska , Środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego a konkurencyjność polskich regionów na przykładzie województwa pomorskiego	280
Andrzej Raczyk, Helena Dobrowolska-Kaniewska , Wstępna ocena realizacji działania 3.4 Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na obszarze województwa dolnośląskiego.....	291
Marcin Sobiecki , Wdrażanie SPO ROL na przykładzie działania 2.3 „Odnawia wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego”	302
Grzegorz Salwa , Problemy koordynacji przedsięwzięć zgłaszanych do współfinansowania w ramach Funduszu Spójności na przykładzie „Programu ochrony wód zlewni rzek Ślęzy i Oławy” oraz zarządzanie nimi	316
Marek Angowski , Znaczenie środków pomocowych UE w podnoszeniu konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego w województwie lubelskim	329
Małgorzata Dziembała , Konkurencyjność regionów południowego pogranicza Polski	338
Jolanta Taraszkiewicz , Pomoc publiczna a spójność gospodarcza i społeczna Unii Europejskiej	351
Alina Walenia , Rola budżetu samorządu województwa podkarpackiego w finansowaniu rozwoju regionalnego w warunkach członkostwa w UE.....	361
Iwo Augustyński , Pomoc publiczna dla przedsiębiorców w realizacji celów polityki spójności społeczno-gospodarczej	375
Andrzej Kras , Dopuszczalność udzielania pomocy publicznej dla usług o charakterze powszechnym w prawie Unii Europejskiej	382

Summaries

Dariusz Waldziński , Economic Cohesion of the European Union in the Light of the Modern Cultural and Civilization Transformations	24
Urszula Kalina-Prasznic , Economic Controversies over the European Social Model	32

Giuseppe Calzoni , Contemporary Challenges for Social Policy.....	38
Andrzej Prusek , Cohesion of Wages in Conditions of European Integration as Development Challenge for Poland	47
Filip Chybalski , Pension Reform in CEE Countries	57
Grażyna Węgrzyn , Innovation in European Economies and the Situation in Labour Markets.....	66
Iwona Kukulak-Dolata , Education as the Main Tool of the Development of the Human's Capital in the Company	81
Zofia Hasińska, Katarzyna Sipurzyńska-Rudnicka , Wałbrzych Special Economic Zone and its Impact on Local Labour Markets	99
Elżbieta Siek , Unemployment in Selected Countries of the European Union in the Light of Migration Abroad.....	114
Anna Szymczak, Małgorzata Gawrycka , The Chosen Aspects of the Labour Market of The Wysehrad Group Countries after the Accession to EU.....	126
Zhanna Caurkubule , Problems of Labour Market in Latvia in the Context of European Integration	136
Alevtina Vishnevskaja , The Changes of Macroeconomic Conditions in Latvia after European Union's Accession.....	151
Krzysztof Piech , The Verification of Selected Macroeconomic Forecasts Ac- curacy in Poland	165
Joanna Jahn , Economic Growth in the European Union in Regional Section	186
Krzysztof Opolski, Piotr Modzelewski , Appraisal of Absorption of the Structural Funds of the European Union – Theoretical and Systemic Back- ground.....	207
Magdalena Wojarska , Structural Funds as the Instrument of the Regional Convergence on the Example of Poland.....	221
Piotr Nowak , The Role of the Territorial Cooperation in Decreasing of Devel- opment Disproportion in the European Union.....	230
Jerzy Ładysz , Fostering Cross-border Co-operation and Regional Develop- ment in Poland by the European Economic Area Financial Mechanisms	242
Sylvia Dolzblasz , Development of International Co-operation on a Regional and Local Level in Europe as an Element of Cohesion Policy.....	252
Piotr Misztal , Structural Funds' Usage and Regional Policy Effects in the New European Union Member States in Years 2004-2006	264
Katarzyna Surygala , European Funds as an Element of Budgets in Chosen Communities of Lower Silesia and their Influence on Region's Develop- ment	279
Anita Richert-Kaźmierska , Financial Support of European Regional Devel- opment Found and Competitiveness of Polish Regions – on the Example of Pomorskie Voivodeship	290
Andrzej Raczyk, Helena Dobrowolska-Kaniewska , Preliminary Assess- ment of Measure 3.4 Implementation under Integrated Regional Opera- tional Programme in Lower Silesia Voivodeship.....	301

Marcin Sobiecki , Implementation of SPO ROL on the Example of the 2.3 Measure „Development of Rural Regions and Preservation and Protection of Cultural Heritage”	315
Grzegorz Salwa , Problems of Coordination and Management of Undertakings Proposed for Cofinancing within Cohesion Fund on the Example of Protection of Water of the Sleza and Olava Rivers Programme	328
Marek Angowski , The Importance of EU Supporting Funds in Competitiveness Improvement of Agri-Food Sector’s S&M Enterprises in Lublin Region	337
Małgorzata Dziembala , Competitiveness of the Regions of Poland’s Southern Borderland	350
Jolanta Taraszkiewicz , State Aid and Social-Economic Cohesion in the European Union	360
Alina Walenia , The Role of the Budget of the Podkarpackie Region in Financing Regional Development in the Scope of EU Membership	374
Iwo Augustyński , Role of State Aid in Cohesion Policy	381
Andrzej Kras , The Admissibility of State Aid for Services of General Interest in European Law	392

Elżbieta Siek

Politechnika Radomska

BEZROBOCIE W WYBRANYCH KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ W ŚWIELE MIGRACJI ZAGRANICZNYCH

1. Wstęp

Jedną z cech współczesnych gospodarek rynkowych jest bezrobocie. Powstaje wówczas, gdy w danej gospodarce podaż siły roboczej przewyższa zapotrzebowanie na nią. Bezrobocie, przyjmując znaczne rozmiary, jest poważnym zagrożeniem na tle ekonomicznym, społecznym, a także politycznym. Powszechnie uważane jest za zjawisko negatywne. Do pozytywnych cech bezrobocia zalicza się m.in.:

- a) wzmoczoną konkurencję na rynku pracy,
- b) ułatwienie procesów strukturalnych w gospodarce (zwłaszcza dokonującej transformacji systemowej),
- c) pozytywny wpływ na skuteczność polityki antyinflacyjnej,
- d) poprawę efektywności gospodarowania w skali mikroekonomicznej [zob. szerzej: Kwiatkowski 2002].

Podaż zasobów siły roboczej charakteryzuje się określoną strukturą jakościową. Pod wpływem wielu czynników (m.in. przekształcenia w gospodarce) podlega ona ciągłym zmianom. Nieustannie bowiem zmienia się zapotrzebowanie na określone kwalifikacje, zawody czy specjalności. Wywołane jest to m.in. dynamiką postępu technicznego w poszczególnych dziedzinach oraz zmieniającą się strukturą popytu na towary i usługi [zob. m.in. Kotlorz, Zagóra-Jonszta 1998; Kwiatkowski 2002].

Zagraniczna migracja zarobkowa w aspekcie podaży pracy jest często wiązana z bezrobociem. Jako znacznie większy ocenia się potencjał migracyjny z krajów o wysokiej stopie bezrobocia w porównaniu z krajami o relatywnie niskiej jego stopie. Społeczeństwo w krajach imigracyjnych na ogół obawia się napływu cudzoziemców. Wynika to przede wszystkim z obaw o swoje miejsca pracy oraz wysokość wynagrodzeń. Głównym argumentem uzasadniającym te obawy jest zazwyczaj to, że pracodawcy skłonni są zatrudnić imigrantów, którym za wykonywaną pracę mogą wypłacić niższe wynagrodzenie. Takie podejście nie znajduje jednak uzasadnienia.

Zachodnioeuropejskie rynki pracy ze względu na swoją nieelastyczność wykazują bardzo duże zróżnicowanie i charakteryzują się strukturalnym niedoborem na pracę – i to niezależnie od poziomu bezrobocia. Chodzi tu głównie o wysoko oraz nisko wykwalifikowaną siłę roboczą, której braki uzupełnia się, zatrudniając imigrantów.

W kontekście rozwoju procesu integracji gospodarczej i związanych z nią obaw w zakresie swobodnego przepływu osób należy zwrócić uwagę na dwa przypadki: substytucyjności oraz komplementarności obcokrajowców w stosunku do miejscowej siły roboczej [por. Nowicki 1999]. W pierwszym przypadku, gdy przybywający obcokrajowcy stanowią substytut miejscowej siły roboczej i jeśli posiadają zbliżone lub identyczne kwalifikacje i umiejętności jak pracownicy miejscowi, a jednocześnie godzą się na podjęcie pracy, uzyskując w zamian niższe wynagrodzenie niż pracownicy krajowi, stają się wówczas konkurentami na rynku pracy wobec miejscowych. W takiej sytuacji obawy miejscowych pracowników mogą być częściowo uzasadnione. Nie należy jednak zapominać o bardzo restrykcyjnych uregulowaniach prawnych obowiązujących na obszarze krajów członkowskich Unii Europejskiej¹. Zgodnie z nimi, nie jest możliwe zatrudnienie obcokrajowca na danym stanowisku pracy, jeżeli możliwe jest zatrudnienie obywatela UE. Jeżeli natomiast cudzoziemcem jest obywatel UE pochodzący z innego kraju członkowskiego, np. słabiej rozwiniętego, wówczas – zgodnie z przepisami prawa unijnego – stosuje się zasadę równego traktowania, co jest równoznaczne z wypłacaniem mu takiego samego wynagrodzenia, jak pracownikowi krajowemu. Jeśli zatem głównym powodem zatrudnienia cudzoziemca przez pracodawcę jest zmniejszenie kosztów, to jest to niezgodne z prawem. Substytucyjność obcokrajowców-imigrantów wobec miejscowej siły roboczej może zatem dotyczyć tylko i wyłącznie pracy nielegalnej.

Istota drugiego przypadku sprowadza się do tego, że przybywający cudzoziemcy są komplementarni w stosunku do miejscowej siły roboczej. Występuje to wtedy, gdy rodzimi pracownicy nie chcą wykonywać określonych prac z różnych powodów (np. zbyt niskie wynagrodzenie, zły odbiór społeczny wykonywanej pracy) bądź też nie mogą tego robić ze względu na brak określonych umiejętności i kwalifikacji nie-

---

¹ Obywatele Unii Europejskiej korzystający z możliwości swobodnego przepływu w jej obrębie nie mogą być w żaden sposób dyskryminowani zarówno w dostępie do rynku pracy, jak i warunków, na jakich podjęli zatrudnienie. Uregulowania dotyczące równego traktowania w przypadku swobodnego przepływu pracowników są rozwinięciem ogólnej zasady równości zawartej w art. 12 i art. 13 Traktatu Rzymskiego. Zakazem objęto dyskryminację bezpośrednią (wyraźne przypisanie określonych uprawnień wyłącznie obywatelom danego kraju), jak i pośrednią (uzależnienie określonych uprawnień od warunków, którym nie mogą sprostać cudzoziemcy). Szczegółowe przepisy zawarto w Rozporządzeniu Rady Nr 1612/68 z 15 października 1968 roku. Zakaz dyskryminacji dotyczy pracowników zatrudnionych zarówno na czas nieokreślony, jak i na czas określony oraz pracowników sezonowych. Równe traktowanie musi być zagwarantowane w prawie i przestrzegane w praktyce. Zgodnie z przepisami, obywatele państw członkowskich, bez względu na miejsce pobytu, mają prawo do podjęcia zatrudnienia na terytorium innych państw członkowskich na tych samych zasadach jak obywatele danego kraju. Wiąże się to również z prawem pierwszeństwa zatrudnienia w stosunku do obywateli państw trzecich [por. Duszczyk 2002].

zbędnych do wykonywania pracy na danym stanowisku i w danej dziedzinie. W tej sytuacji wolne miejsca pracy obejmują cudzoziemcy, wypełniając jednocześnie zaistniałą lukę na rynku pracy. Taka sytuacja nie wywołuje wzrostu bezrobocia ani też nie przyczynia się do obniżenia płac. Wręcz przeciwnie, dzięki efektywnej alokacji czynnika produkcji, jakim jest praca, poprawia się elastyczność rynku pracy oraz zwiększa dobrobyt.

O tym, że zapotrzebowanie w krajach Unii Europejskiej (zwłaszcza w krajach „dawnej” Unii UE-15) na pracowników zagranicznych jest dość duże, świadczy znaczna liczba ofert pracy w wielu różnych dziedzinach. Wiele regionów europejskich nie byłoby w stanie sprawnie funkcjonować bez udziału cudzoziemców, i to bez względu na stopę bezrobocia występującą w danym kraju i/lub regionie.

W niniejszym opracowaniu analizie poddano kształtowanie się bezrobocia i migracji zagranicznych w wybranych krajach „dawnej” Unii, w zależności od zastosowania przez te kraje okresu przejściowego dotyczącego swobodnego przepływu pracowników z krajów przyjętych do Unii w 2004 r. Z okresów przejściowych nie skorzystały Wielka Brytania, Irlandia i Szwecja. 1 maja 2006 r. swoje granice dla pracowników z nowo przyjętych krajów otworzyły Finlandia, Grecja, Portugalia i Hiszpania, a od 21 lipca 2006 r. także Włochy. Pozostałe kraje przedłużyły okres przejściowy do 2009 r. Część z nich zapowiedziała stopniowe znoszenie ograniczeń dla określonych zawodów oraz sektorów w gospodarce, największe zastrzeżenia w tym zakresie wyrażały Austria i Niemcy, a także Francja.

2. Bezrobocie w wybranych krajach Unii Europejskiej w okresie 1995-2006

Od początku lat 90. ubiegłego wieku jednym z podstawowych problemów rynku pracy w krajach Unii Europejskiej było bezrobocie. W niektórych krajach utrzymywało się na relatywnie wysokim poziomie, czego wyrazem była relatywnie wysoka stopa bezrobocia.

W dekadzie lat 90. XX w. stopa bezrobocia w krajach Unii Europejskiej podlegała pewnym wahaniom, co uwarunkowane było zmianami koniunktury gospodarczej. Ogólnie rzecz biorąc, od 1996 r. zaczęto obserwować stopniowy spadek stopy bezrobocia w poszczególnych krajach UE.

Mimo pewnej zmienności stopy bezrobocia w czasie, wśród analizowanych krajów Unii Europejskiej wyodrębnić można grupę państw, w których stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie odpowiadającym bezrobociu frykcyjnemu (w granicach 5-7%), które powstaje na skutek zmian zachodzących na rynku pracy – zarówno po stronie popytowej, jak i podażowej.

W połowie lat 90. ubiegłego wieku kształtująca się na relatywnie wysokim poziomie stopa bezrobocia była znacznym problemem w Hiszpanii (ok. 18,4% w 1995 r.),

Finlandii (ok. 15,4%), Irlandii (ok.12,3%), we Włoszech (ok. 11,2%) oraz Francji (ok. 11,2%). Tak wysoki poziom bezrobocia wynikał z występowania w gospodarkach krajów członkowskich UE-15 bezrobocia strukturalnego, wynikającego z nieodpasowania struktury podaży siły roboczej do struktury popytu na nią².

Tabela 1. Kształtowanie się stopy bezrobocia w wybranych krajach Unii Europejskiej w okresie 1995-2006 (%)

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
UE-15	10,0	10,1	9,8	9,2	8,5	7,6	7,2	7,5	7,9	8,0	7,9	7,4
UE-25	–	–	–	9,3	9,0	8,6	8,4	8,7	9,0	9,0	8,7	7,9
Austria	3,9	4,3	4,4	4,5	3,9	3,6	3,6	4,2	4,3	4,8	5,2	4,8
Finlandia	15,4	14,6	12,7	11,4	10,2	9,8	9,1	9,1	9,0	8,8	8,4	7,7
Francja	11,1	11,6	11,5	11,1	10,5	9,1	8,4	8,7	9,4	9,6	9,7	9,4
Grecja	9,2	9,6	9,8	10,8	12,0	11,2	10,7	10,3	9,7	10,5	9,8	8,9
Hiszpania	18,4	17,8	16,7	15,0	12,5	11,1	10,3	11,1	11,1	10,6	9,2	8,5
Irlandia	12,3	11,7	9,9	7,5	5,7	4,2	4,0	4,5	4,7	4,5	4,3	4,4
Niemcy	8,0	8,5	9,1	8,8	7,9	7,2	7,4	8,2	9,0	9,5	9,5	8,4
Portugalia	7,3	7,3	6,8	5,1	4,5	4,0	4,0	5,0	6,3	6,7	7,6	7,7
Szwecja	8,8	9,6	9,9	8,2	6,7	5,6	4,9	4,9	5,6	6,3	7,4	7,0
Wielka Brytania	8,5	7,9	6,8	6,1	5,9	5,3	5,0	5,1	4,9	4,7	4,8	5,3
Włochy	11,2	11,2	11,3	11,3	10,9	10,1	9,1	8,6	8,4	8,0	7,7	6,8

– Brak danych.

Źródło: dane Eurostat.

Najbardziej widoczne zmiany w kształtowaniu się stopy bezrobocia w okresie 1995-2006 zaobserwowano w Hiszpanii, Finlandii oraz Irlandii. W krajach tych stopa bezrobocia na przestrzeni analizowanych lat zmniejszyła się o ponad 50%.

W Hiszpanii wysoka stopa bezrobocia (zwłaszcza w okresie 1978-1998) była konsekwencją realizowanej polityki gospodarczej. Z jednej strony gospodarka hiszpańska musiała dostosować się do warunków, jakie stwarzały rynki międzynarodowe, a z drugiej – do wymagań wynikających z procesów integracyjnych. W związku z wysokim bezrobociem podjęto w Hiszpanii wiele działań. Zmieniono m.in. przepisy dotyczące zatrudniania pracowników, wprowadzono elastyczne formy zatrudnienia. Po wstąpieniu do EWG (w 1986 r.) skorzystano z funduszy wspólnotowych. Duże znaczenie w zwalczaniu bezrobocia w tym kraju miał Europejski Fundusz So-

² U podstaw bezrobocia strukturalnego *sensu stricto* leżą zmiany w strukturze popytu i podaży pracy w przekroju zawodów, gałęzi i branż, wykształcenia oraz rozmieszczenia geograficznego. Pracownicy przez podnoszenie swoich kwalifikacji i umiejętności, zmianę zawodu czy miejsca zamieszkania zmieniają strukturę podaży zasobów siły roboczej. Zmiany strukturalne w popycie na pracę zachodzą na skutek zmian w strukturze popytu na produkty, postępu technicznego i związanego z tym spadku popytu na pracowników o przestarzałych zawodach przy wzroście zapotrzebowania na nowoczesne zawody i kwalifikacje, zmian geograficznej lokalizacji przedsiębiorstw, zmian w strukturze towarowej handlu zagranicznego [por. Kryńska 2000, Kwiatkowski 2002].

cialny. Środki finansowe przeznaczono m.in. na zwiększenie możliwości zatrudnienia niepełnosprawnych, aktywizację zawodową kobiet i młodzieży, adaptację pracowników do zmian w przemyśle, przekształcenie obszarów zdominowanych przez górnictwo oraz przemysł stalowy, przekwalifikowywanie pracowników i tworzenie nowych miejsc pracy w branżach rozwijających się, zwłaszcza w sektorze usług (zob. [Uścińska 1999]). Działania te przyczyniły się do znacznego zmniejszenia stopy bezrobocia w Hiszpanii – w 2006 r. wynosiła ona ok. 8,5%.

Główną przyczyną występowania wysokiej stopy bezrobocia w Finlandii były przeprowadzone w okresie przedakcesyjnym reformy strukturalno-gospodarcze³. Spowodowało to pojawienie się bezrobocia o charakterze frykcyjnym i strukturalnym. W celu poprawy sytuacji na rynku pracy w Finlandii opracowano program zatrudnienia, którego podstawowym celem było zmniejszenie bezrobocia o charakterze strukturalnym, wynikającego z niedopasowania struktury popytu i podaży pracy. Zakładano w nim ograniczenie stopy bezrobocia w długim okresie w wyniku prowadzenia aktywnej polityki tworzenia nowych miejsc pracy i ożywienia w działach produkcji nastawionych na rynek krajowy, zwłaszcza w usługach [por. Szydłowska 2002]. Działania te przyniosły pożądany skutek w postaci stopniowego obniżania się stopy bezrobocia aż do poziomu ok. 7,7% w 2006 r.

Tabela 2. Kształtowanie się stopy bezrobocia długoterminowego w wybranych krajach Unii Europejskiej w okresie 1995-2006 (%)

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
UE-15	4,9	4,9	4,8	4,3	3,9	3,4	3,1	3,1	3,3	3,4	3,3	3,1
UE-25	–	–	–	4,4	4,1	3,9	3,8	3,9	4,0	4,1	3,9	3,6
Austria	1,0	1,2	1,3	1,3	1,2	1,0	0,9	1,1	1,1	1,3	1,3	1,3
Finlandia	–	–	4,9	4,1	3,0	2,8	2,5	2,3	2,3	2,1	2,2	1,9
Francja	4,4	4,5	4,7	4,5	4,1	3,5	3,0	3,0	3,7	3,9	4,0	4,0
Grecja	4,6	5,2	5,3	5,8	6,5	6,1	5,5	5,3	5,3	5,6	5,1	4,8
Hiszpania	10,3	9,4	8,7	7,5	5,7	4,6	3,7	3,7	3,7	3,4	2,2	1,9
Irlandia	7,6	7,0	5,6	3,9	2,4	1,6	1,3	1,3	1,5	1,6	1,5	1,4
Niemcy	3,9	4,1	4,6	4,5	4,1	3,7	3,7	3,9	4,5	5,4	5,0	4,7
Portugalia	3,1	3,3	3,2	2,2	1,8	1,7	1,5	1,7	2,2	2,9	3,7	3,8
Szwecja	2,3	2,7	3,1	2,6	1,9	1,4	1,0	1,0	1,0	1,2	1,2	1,1
Wielka Brytania	3,5	3,1	2,5	1,9	1,7	1,4	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,2
Włochy	7,1	7,3	7,3	6,8	6,7	6,3	5,7	5,1	4,9	4,0	3,9	3,4

– Brak danych.

Źródło: dane Eurostat.

³ Finlandia przystąpiła do struktur europejskich w 1995 r.

Na szczególną uwagę w dziedzinie kształtowania się bezrobocia zasługuje Irlandia. W tym kraju bowiem efekty podjętych działań w zakresie walki z bezrobociem skorelowane z dynamicznym wzrostem gospodarczym są najbardziej widoczne. Efektywnie prowadzona polityka gospodarcza tego kraju, polegająca m.in. na stymulowanym rozwoju małej przedsiębiorczości i wzmocnieniu kontaktów gospodarczych z USA, a ponadto uelastycznienie stosunków pracy i szeroko rozbudowany system szkoleń przyczyniły się do obniżenia stopy bezrobocia do ok. 4,4 % w 2006 r. Istotne znaczenie ma fakt, iż, podobnie jak w Hiszpanii i Finlandii, skutecznie zmniejszono bezrobocie długoterminowe⁴.

W okresie 1995-2006 średnia stopa bezrobocia długoterminowego stanowiła ok. 40-50% całkowitej średniej stopy bezrobocia dla krajów Unii Europejskiej. W 2006 r. najwyższy poziom stopy bezrobocia długoterminowego odnotowano w Grecji, Niemczech, Francji, Portugalii oraz we Włoszech. Długoterminowym bezrobotnym coraz trudniej jest utrzymać na odpowiednim poziomie swą dotychczasową wiedzę i umiejętności, gdyż z upływem czasu ulegają one dewaluacji. Z tego też względu osoby te napotykają znaczne trudności w znalezieniu zatrudnienia.

Analiza doświadczeń krajów członkowskich Unii Europejskiej wskazuje, że kraje aktywnie prowadzące politykę szkoleń i edukacji zdołały poprawić jakość zasobów pracy, a przy tym ograniczyć bezrobocie wśród osób posiadających najniższe kwalifikacje. Jak bowiem wiadomo, problem bezrobocia, w tym bezrobocia długoterminowego, dotyczy głównie osoby najniżej wykwalifikowane.

3. Migracje zagraniczne w wybranych krajach Unii Europejskiej w okresie 1995-2006

Statystyki migracji zagranicznych Unii Europejskiej dostarczają wiele informacji na temat zasobów, strumieni migracji, uchodźców, azylantów, obywatelstwa ludności. Jednakże jakość prezentowanych danych statystycznych jest bardzo różna. Jest to m.in. skutkiem istnienia wielu źródeł informacji w każdym kraju bazujących na różnych przepisach prawnych, a także wynika z braku ujednoliconego zestawu pojęć wykorzystywanych w statystykach. Istotną barierą przy dokonywaniu kompleksowej analizy migracji w krajach Unii Europejskiej jest również brak informacji z niektórych krajów członkowskich. Opieranie analizy na różnych dostępnych danych statystycznych z krajów UE z jednej strony daje pełniejszy obraz, z drugiej zaś ujawnia znaczne rozbieżności między nimi. W związku z tym w niniejszym opracowaniu wykorzystano dane statystyczne publikowane przez Eurostat.

Większość krajów członkowskich Unii Europejskiej (zwłaszcza kraje „dawnej” Unii w składzie 15 krajów) od wielu lat charakteryzuje dodatnie kształtowanie się salda migracji zagranicznych. Oznacza to, że napływ ludności do tych krajów jest wyższy aniżeli jej odpływ. Jednak odpowiedni współczynnik intensywności migra-

⁴ Bezrobocie długoterminowe obejmuje osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy.

cji netto⁵ w tych krajach kształtował się na relatywnie niskim poziomie, mimo obserwowanych tendencji wzrostowych.

Tabela 3. Współczynnik intensywności migracji netto w wybranych krajach Unii Europejskiej w okresie 1995-2006 (%)

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
Austria	0,3	0,5	0,2	1,1	2,5	2,1	5,4	4,3	4,7	6,2	6,0	3,4
Finlandia	0,8	0,8	0,9	0,9	0,7	0,5	1,2	1,0	1,1	1,3	1,7	2,0
Francja	0,7	0,6	0,7	-0,0	1,6	1,8	2,0	2,2	2,3	1,8	1,6	2,6
Grecja	7,4	6,8	5,9	5,2	4,3	2,8	3,6	3,5	3,2	3,7	3,7	2,6
Hiszpania	1,8	2,1	2,2	4,0	6,0	9,8	11,0	15,4	14,8	14,7	15,0	14,5
Irlandia	1,7	4,4	4,8	4,4	6,5	8,4	10,3	8,3	7,9	7,7	12,8	19,0
Niemcy	4,9	3,4	1,1	0,6	2,5	2,0	3,0	2,7	1,7	1,0	1,0	0,5
Portugalia	2,3	2,6	3,0	3,4	3,7	4,6	6,3	6,7	6,1	4,5	3,6	3,0
Szwecja	1,3	0,7	0,7	1,2	1,5	2,8	3,2	3,4	3,2	2,8	3,0	6,4
Wielka Brytania	1,1	0,8	1,0	1,7	2,3	2,4	2,5	2,7	3,0	3,7	3,7	2,6
Włochy	0,6	1,0	1,0	1,1	0,8	1,0	0,8	6,1	10,6	6,5	4,4	2,8
Średnia UE-15	2,7	2,6	2,3	2,6	3,3	3,5	4,4	4,6	4,6	4,8	4,5	3,7

* Prognoza.

Źródło: dane Eurostat i obliczenia własne.

Począwszy od 1998 r. najwyższy współczynnik intensywności migracji netto odnotowano w Hiszpanii oraz Irlandii. Warto zauważyć, iż w krajach tych charakteryzował się on największą dynamiką wzrostu. W okresie 1995-2006 w Hiszpanii współczynnik ten wzrósł ponadośmiokrotnie, zaś w Irlandii ponaddziesięciokrotnie.

Systematyczne zmniejszanie się współczynnika intensywności migracji netto w analizowanym okresie zaobserwowano w Niemczech. Wartość tego współczynnika zmniejszyła się z ok. 5% do ok. 0,5%, co oznaczało zmniejszenie się bezwzględnych rozmiarów migracji netto z ok. 50 osób na 10000 mieszkańców do ok. 5 osób na 10000 mieszkańców. Jednak w okresie 1995-2005 w Niemczech odnotowywano największe rozmiary bezwzględne zarówno imigracji, jak i emigracji.

Migracja do krajów europejskich rzadko wiąże się z ryzykiem wegetacji za granicą. Migranci ze słabiej rozwiniętych krajów niewiele mają do stracenia, ponoszą małe ryzyko, zaś potencjalne zyski są bardzo duże. Zwracają na to uwagę przede wszystkim ludzie młodzi w wieku 25-39 lat, których udział zarówno w imigracji, jak i emigracji we wszystkich krajach członkowskich Unii Europejskiej (również po jej kolejnych rozszerzeniach) jest największy. Ludzie młodzi są najbardziej mobilną grupą i chętniej podejmują ryzyko związane ze zmianą miejsca zamieszkania i pracy.

⁵ Obliczany jako stosunek salda migracji do ludności ogółem danego kraju w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Saldo migracji z uwzględnieniem poprawek i korekt to różnica między przyrostem populacji a wzrostem naturalnym, dlatego też mogą występować rozbieżności w porównaniu z różnicą między imigracją i emigracją.

W okresie 1995-2005 w analizowanych krajach członkowskich Unii Europejskiej znacznie większe były rozmiary imigracji niż emigracji. W większości krajów obserwowano przy tym wzrost wartości bezwzględnych imigracji i emigracji. Największą dynamiką wzrostu rozmiarów imigracji wyróżniała się Hiszpania, Wielka Brytania, Irlandia oraz Włochy, natomiast emigracji Wielka Brytania i Finlandia. Największe rozmiary emigracji i imigracji odnotowano w Niemczech przy jednoczesnej ich tendencji spadkowej.

Tabela 4. Kształtowanie się migracji zagranicznych w wybranych krajach Unii Europejskiej w okresie 1995-2006 (w tys. osób)

Wyszczególnienie	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
	Imigracja											
Austria	–	69,9	70,1	72,7	74,5	81,7	89,9	–	–	127,4	117,8	105,2
Finlandia	12,2	13,3	13,6	14,2	14,7	16,9	19,0	18,1	17,8	20,3	21,4	–
Francja	–	–	–	100,0	57,8	–	–	–	–	–	–	–
Grecja	–	–	–	12,6	–	–	–	–	–	–	–	–
Hiszpania	36,1	29,9	57,9	81,2	127,4	362,5	414,8	483,3	672,3	684,6	719,3	–
Irlandia	31,2	39,2	44,0	44,0	47,5	42,3	46,2	50,5	50,1	50,0	70,0	–
Niemcy	1096,0	959,7	840,6	802,5	874,0	840,8	879,2	842,5	–	780,2	707,4	662,0
Portugalia	–	–	–	6,5	14,5	18,4	19,0	–	–	57,9	49,2	–
Szwecja	45,9	39,9	44,8	49,4	49,8	58,7	60,8	64,1	63,8	62,0	65,2	95,8
Wielka Brytania	245,0	258,0	285,0	332,4	354,1	483,4	479,6	385,9	431,5	582,1	–	–
Włochy	96,7	171,9	162,8	156,9	185,0	226,9	–	213,2	440,3	444,6	325,7	–
	Emigracja											
Austria	–	66,0	68,6	64,3	66,9	64,4	72,7	–	–	76,8	68,7	75,7
Finlandia	8,9	10,6	9,8	10,8	12,0	14,3	13,2	12,9	–	13,7	12,4	–
Francja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Grecja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Hiszpania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	55,1	68,0	–
Irlandia	33,1	31,2	29,0	21,2	29,0	22,3	19,9	20,7	–	18,5	16,6	–
Niemcy	698,1	677,5	746,9	755,4	672,0	673,3	606,5	623,3	–	697,6	628,4	639,0
Portugalia	8,1	10,1	9,6	7,9	4,1	4,7	5,8	8,8	–	10,7	10,8	–
Szwecja	34,0	33,9	38,5	38,5	35,7	34,1	32,1	33,0	–	36,6	38,1	44,9
Wielka Brytania	192,0	212,0	225,0	198,9	245,3	320,7	307,7	359,4	–	359,5	–	–
Włochy	43,3	47,5	46,3	45,9	64,9	56,6	–	–	–	64,8	65,0	–

* Prognoza.

– Brak danych.

Źródło: dane Eurostat.

Na tle ogólnych rozmiarów migracji zagranicznych Unii Europejskiej udział w nich rodzimych obywateli jest dość zróżnicowany. Brakuje niestety szczegółowych danych na ten temat z ostatnich 3-4 lat. Do 2003 r. największym udziałem imigracji narodowej (obywateli danego kraju) w imigracji ogółem charakteryzowały się Finlandia oraz Irlandia (powyżej 30%). Największy udział rodzimych obywateli w emigracji ogółem do 2002 roku obserwowano w Finlandii, Włoszech, Szwecji oraz Wielkiej Brytanii (ok. 50-80%).

4. Bezrobocie a migracje zagraniczne

Ze względu na strukturalny charakter bezrobocia, w krajach Unii Europejskiej, w tym także w krajach „dawnej” Unii UE-15, przypuszczenia dotyczące potencjalnych strumieni migracyjnych z krajów o wysokiej stopie bezrobocia (wzmoczonej emigracji) do krajów o niższej stopie bezrobocia (znaczących rozmiarów imigracji) nie znajdują w pełni swojego uzasadnienia. Wskazują na to, porównania danych statystycznych dotyczących kształtowania się poziomu bezrobocia oraz wielkości migracji.

Na rys. 1 przedstawiono kształtowanie się salda migracji zagranicznych oraz zmiany w liczbie bezrobotnych. Takie zestawienie pozwala odpowiedzieć na pytanie, czy napływ siły roboczej przyczynia się w znacznym stopniu do zwiększenia bezrobocia w krajach imigracyjnych (co potwierdzałoby tezę o substytucyjności zagranicznych pracowników w stosunku do miejscowej siły roboczej), czy też nie (co z kolei potwierdzałoby tezę o komplementarności). Z przeprowadzonych badań wynika, że – wbrew powszechnym opiniom – poziom stopy bezrobocia nie jest podstawowym czynnikiem decydującym o skali migracji zagranicznych.

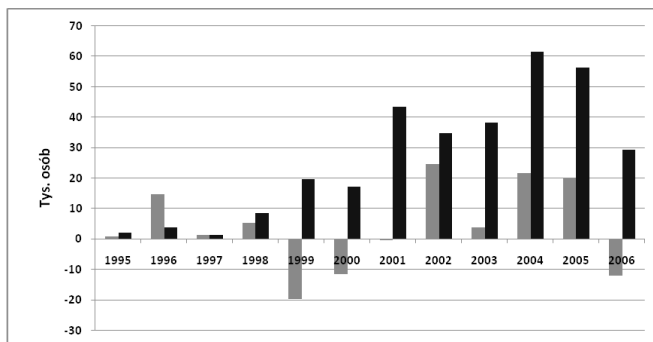
W okresie 1995-2006 w Austrii liczba bezrobotnych zwiększyła się o ok. 50 tys. osób. W tym okresie migracja netto wyniosła ok. 317 tys. osób. W okresie 2004-2006 znacznie zwiększyły się rozmiary imigracji do Austrii. W ciągu tych trzech lat migracja netto wyniosła ok. 150 tys. osób. Liczba bezrobotnych zwiększyła się o ok. 30 tys. osób, jednak w tym samym okresie obserwowano niewielkie zmiany stopy bezrobocia.

W Finlandii w okresie 1995-2006 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o ok. 200 tys. osób, w tym w ciągu ostatnich trzech lat analizowanego okresu o ok. 30 tys. osób. W tym okresie migracja netto wynosiła ok. 67 tys. osób, zaś w okresie 2004-2006 ok. 26 tys. osób. Obserwowano przy tym systematyczny spadek stopy bezrobocia.

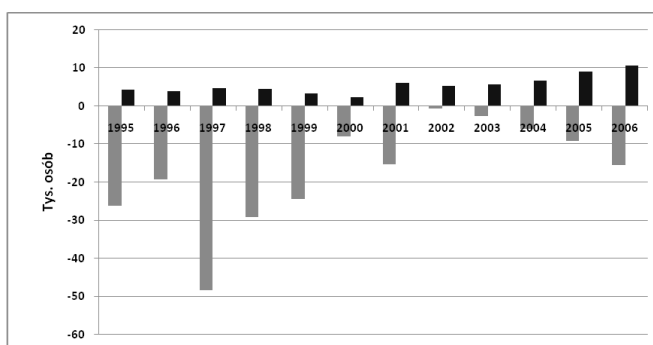
We Francji w całym analizowanym okresie stopa bezrobocia kształtowała się na relatywnie wysokim poziomie. Liczba bezrobotnych zmniejszyła się o ok. 287 tys. osób (w okresie 2004-2006 zwiększyła o ok. 62 tys. osób), zaś migracje netto wynosiły ok. 1,2 mln osób (odpowiednio ok. 406 tys. osób).

W okresie 1995-2006 w Grecji odnotowano wzrost liczby bezrobotnych o ok. 65 tys. osób, zaś migracje netto wynosiły ok. 570 tys. osób. Jednak w ostatnich

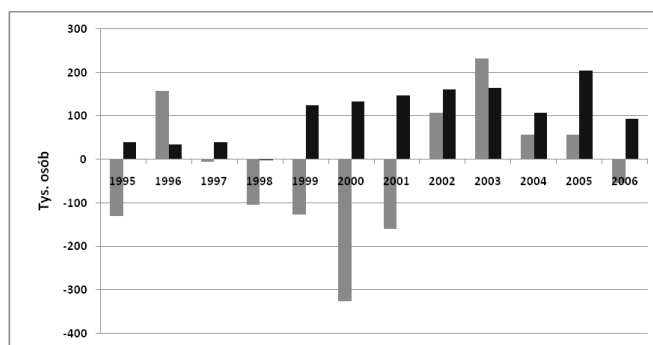
Austria

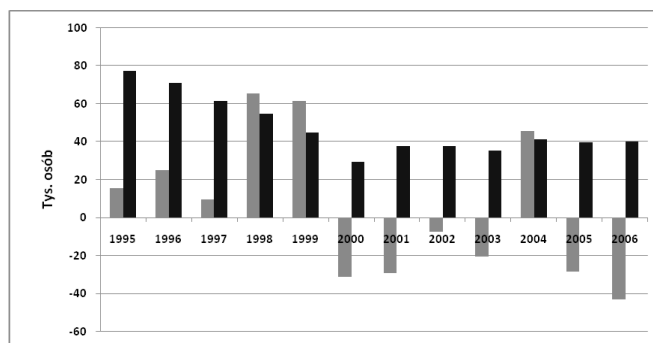
Finlandia

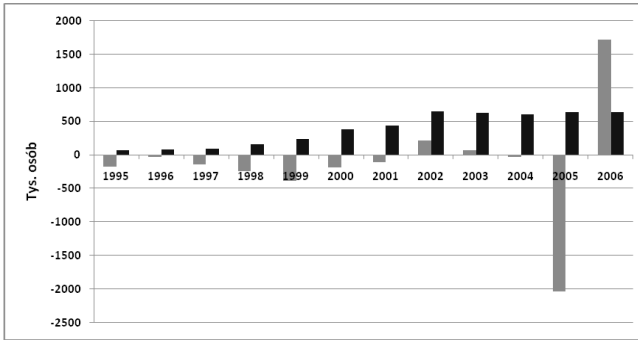

Francja

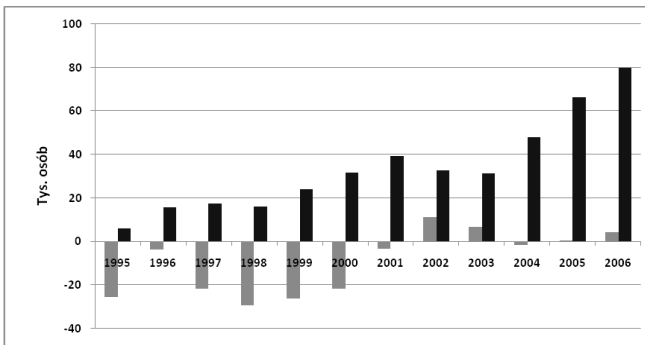

Grecja

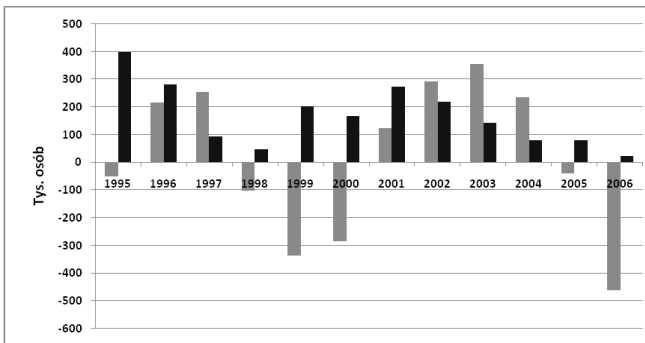

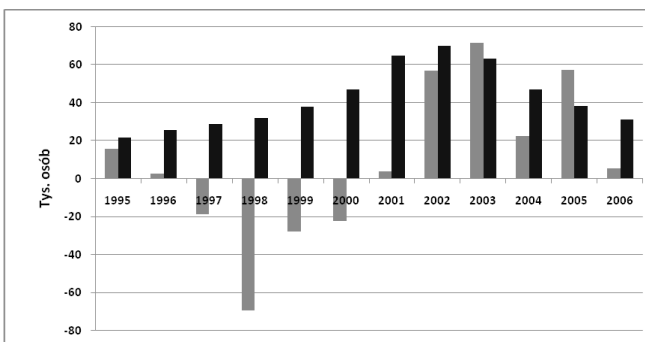
Hiszpania

Irlandia

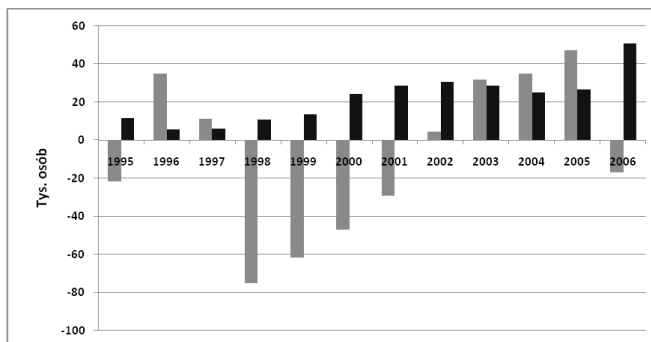
Niemcy

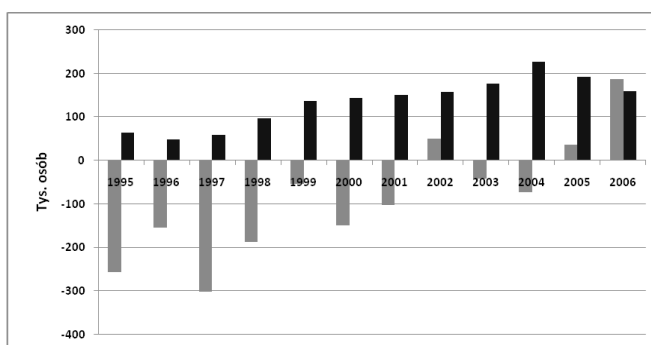
Portugalia

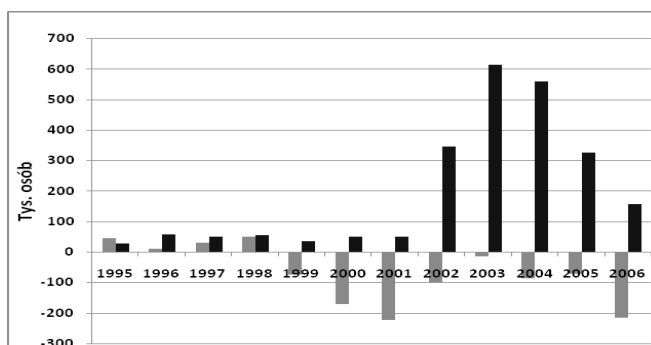
Szwecja

Wielka Brytania

Włochy

■ zmiana liczby osób bezrobotnych

■ saldo migracji

Rys. 1. Kształtowanie się zmiany liczby osób bezrobotnych oraz salda migracji w wybranych krajach Unii Europejskiej w okresie 1995-2006 (w tys. osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

trzech latach analizowanego okresu zaobserwowano spadek liczby bezrobotnych o ok. 25 tys. osób przy migracji netto ok. 121 tys. osób.

W Hiszpanii w analizowanym okresie migracje netto wynosiły ok. 4,6 mln osób (w okresie 2004-2006 ok. 1,9 mln osób), czemu towarzyszyło zmniejszenie się liczby bezrobotnych o ok. 1,3 mln osób (odpowiednio o ok. 336 tys. osób).

W okresie 1995-2006 w Irlandii systematycznemu zmniejszaniu się poziomu bezrobocia towarzyszyło zwiększanie się rozmiarów imigracji i zmniejszanie rozmiarów emigracji. Liczba bezrobotnych w tym okresie zmniejszyła się o ok. 109 tys. osób, zaś migracje netto wynosiły ok. 409 tys. osób. W ostatnich trzech latach analizowanego okresu zaobserwowano niewielki wzrost liczby bezrobotnych (ok. 3,4 tys. osób) przy relatywnie wysokiej migracji netto (ok. 194 tys. osób).

W Niemczech w całym analizowanym okresie liczba osób bezrobotnych zwiększyła się o ok. 209 tys. osób przy migracji netto ok. 2 mln osób. Jednak w okresie 2004-2006 odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych o ok. 263 tys. osób, przy migracji netto 186 tys. osób.

W okresie 1995-2006 w Portugalii obserwowano wzrost liczby bezrobotnych o ok. 99 tys. osób (w samym okresie 2004-2006 o ok. 85 tys. osób). Migracje netto wynosiły ok. 510 tys. osób (w okresie 2004-2006 ok. 117 tys. osób).

W Szwecji w okresie 1995-2006 migracje netto wynosiły ok. 260 tys. osób, przy czym w okresie 2004-2006 ok. 103 tys. osób. Liczba bezrobotnych w całym analizowanym okresie zmniejszyła się o ok. 85 tys. osób, jednak w ciągu ostatnich trzech lat tego okresu obserwowano jej wzrost o ok. 65 tys. osób.

W Wielkiej Brytanii w okresie 1995-2006 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o ok. 1 mln osób przy migracji netto ok. 1,6 mln osób. W okresie 2004-2006 obserwowano jednak wzrost liczby bezrobotnych, zwłaszcza w dwóch ostatnich latach tego okresu, o ok. 151 tys. osób, przy migracji netto ok. 580 tys. osób.

Z kolei we Włoszech w całym analizowanym okresie liczba bezrobotnych zmniejszyła się o ok. 825 tys. osób (w okresie 2004-2006 o ok. 375 tys. osób), zaś migracje netto wynosiły odpowiednio ok. 2,3 mln osób i ok. 1 mln osób.

Na podstawie powyższych informacji można zatem wysunąć tezę o komplementarności zagranicznych pracowników w stosunku do miejscowej siły roboczej. Jak wynika z danych statystycznych, napływ imigrantów nie przyczynił się dotychczas w znacznym stopniu do zwiększenia bezrobocia w danym kraju⁶. Stwierdzenie, że wielkość potencjału migracyjnego uzależniona jest od stopy bezrobocia, nie znajduje również w pełni uzasadnienia. Relatywnie wysoka stopa bezrobocia w niektórych krajach nie spowodowała gwałtownego wzrostu rozmiarów emigracji, ani też nie uległy zahamowaniu rozmiary imigracji do tego kraju (np. Włochy). I odwrotnie – stosunkowo niska stopa bezrobocia w wielu krajach nie zahamowała rozmiarów

⁶ Jest to wysoce prawdopodobne nawet wówczas, gdy saldo migracji zweryfikuje się, zmniejszając jego bezwzględne rozmiary o ok. 30%, czyli przeciętny udział w migracjach dzieci do lat 18 oraz osób powyżej 65 roku życia.

emigracji, a nawet zauważa się ich wzrost (np. Wielka Brytania). A zatem dla potencjalnego migranta istotne znaczenie ma nie sytuacja na rynku pracy w danym momencie, lecz nadzieja na jej poprawę w najbliższym okresie.

Ponadto istotne znaczenie ma to, że większość krajów Unii Europejskiej cechuje niski lub nawet zerowy przyrost zasobów ludności w wieku zdolności do pracy. Tak więc uwarunkowania demograficzne są i nadal będą przesłanką do migracji zasobów pracy, nie wpływając przy tym negatywnie na rynek pracy, a wręcz przeciwnie – uzupełniając powstałą na nim lukę.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę na związki między bezrobociem a migracjami zagranicznymi w krajach, które w 2004 r. otworzyły swoje rynki pracy dla obywateli krajów Europy Środkowej i Wschodniej. W specjalnym Komunikacie Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 8.02.2006 stwierdzono m.in., że „[...] ruchy migracyjne mające miejsce po rozszerzeniu UE miały pozytywny skutek na gospodarki państw członkowskich UE-15, obywatele UE-10 w sposób pozytywny przyczyniają się do ogólnego funkcjonowania rynku pracy, do trwałego wzrostu gospodarczego oraz do poprawy finansów publicznych” [Commission of the European Communities 2006, s. 17]. W dokumencie tym wskazano dalej na wiele swego rodzaju rzeczywistych argumentów na rzecz tej tezy (np. wzrost stopy zatrudnienia, tzw. uzupełniająca znaczenie napływu pracowników z nowych krajów członkowskich). Ponadto wskazuje się wyraźnie, że obywatele krajów UE-10 uzupełniają braki fachowej siły roboczej w krajach UE-15. Stanowi to kolejny dowód na rzecz tezy o komplementarności pracowników cudzoziemców w stosunku do miejscowej siły roboczej.

Sytuacja na rynku pracy nie jest najważniejszym i jedynym czynnikiem decydującym o rozmiarach migracji zagranicznych. Z drugiej jednak strony, nie należy jej marginalizować, wzięwszy pod uwagę, iż w większości przypadków aspekty ekonomiczne są głównym czynnikiem wywołującym ruch migracyjny. Ogólnie jednak ludność niechętnie podejmuje decyzje o emigracji, czego powodem jest konieczność ponoszenia wysokich kosztów migracji, zwłaszcza kosztów niemierzalnych, które często przewyższają korzyści.

Literatura

- Commission of the European Communities, Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *Report on the Functioning of the Transitional Arrangements set out in the 2003 Accession Treaty (period 1 May 2004 – 30 April 2006)*, Brussels 2006.
- Duszczyk M., *Swobodny przepływ pracowników w negocjacjach o członkostwo Polski w Unii Europejskiej*, IPS UW, Warszawa 2002.
- Kotlorz D., Zagóra-Jonszta U., *Rynek pracy w teorii i praktyce*, AE, Katowice 1998.
- Kryńska E. (red.), *Mobilność zasobów pracy. Analiza i metody stymulacji*, IPSS, Warszawa 2000.
- Kwiatkowski E., *Bezrobocie. Podstawy teoretyczne*, PWN, Warszawa 2002.

Nowicki M., *Fale swobodnego przepływu*, „Unia & Polska” 1999, nr 17.

Siek E., *Bezrobocie w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej w świetle migracji zagranicznych*, Prace Naukowe „Ekonomika”, Politechnika Radomska 2005, nr 2 (13).

Szydłowska A., *Bezrobocie w UE i w Polsce – studium porównawcze*, „Unia Europejska” 2002, nr 7-8 (30-31).

Uścińska G. (red.), *Hiszpania a Unia Europejska. Doświadczenia Hiszpanii dotyczące swobodnego przepływu pracowników w okresie przejściowym*, IPSS, Warszawa 1999.

UNEMPLOYMENT IN SELECTED COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION IN THE LIGHT OF MIGRATION ABROAD

Summary

Migration potential in the countries with high unemployment rate is often treated as larger in comparison with the countries with the lower rate. The main problem of labour market of some European countries is high unemployment rate. People in those countries are afraid of foreigners' inflow because they can take their places of work. However, in European Union member states the demand for foreign workers is relatively large, irrespective of unemployment. Many west European regions would not be able to function correctly without foreign employees.

The situation on the labour market is not the main factor which decides about migration, however, it should not be marginalized because economic aspects are an important factor which create volume of migration.